

İslam Ümmetinin Bugünkü Öncelikli Sorunu Raşid Halifeler Gibi Siyasi Devlet Adamlarından Yoksun Olmasıdır

Bugün, dünyanın dört bir yanındaki Müslümanlar, alimler ve sıradan insanlar, Gazze halkına karşı gerçekleştirilen katliamlar ve çeşitli soykırım biçimleri karşısında endişe verici ve yaygın acziyet hakkında giderek daha fazla soru soruyorlar ve bu, sayısız makale, konuşma, mesajlar ve diyaloglarda görülmektedir. Nitekim neredeyse işiten ve akledabilen çocuklar arasında bile neden böyle olduğumuz konusundaki şaşırtıcı ve kışkırtıcı sorularla birlikte acziyet ve baskı zirveye ulaşmıştır?! Gerçekten önümüzde tüm yollar kapalı mı? Peki kim çözecek?! Gazze ve halkına yardım etmenin yanı sıra bu Yahudi varlığını ortadan kaldırıp kökünden söküp atmak için hareketlenmelerin olasılığı nedir?

Gazze'deki ümmetin sorunu, bu aşağılanma döneminde bir ilk olmadığı gibi peş peşe gelen fitneler arasında son da değildir; ayrıca bu çaresizlik, zayıflık ve aşağılanmadan kurtulmaya yönelik arzu ve çabalar karşısında en zor olanı da değildir; zira tarih ve geçen yüzyıl boyunca benzerlerini birçok kez yaşamış olup bugün de devam edip artıyor.

Eğer zamanın geçmesiyle Müslümanların başındaki sorunların ve felaketlerin nedenleri, kaybolma, kimlik ve bağlarının hakikatinin cahili olma veya İslam'ın bazı hükümlerini reddetme ve birbirlerini yüzüstü bırakma gibi kendi aralarında ve içlerindeki şeylerden kaynaklandığı düşünülüyorsa, gerçeklikler, bugünkü durumun büyük ölçüde farklı olduğunu teyit etmektedir. Zira gerek Gazze'ye yardım etme gerekse bu korkunç zulme karşı etkili bir eylemde bulunma konusunda olsun ümmetin bugünkü acziyeti, yüzüstü bırakmaktan, kayıtsızlıktan, zayıflık, korkaklık ya da dinin azlığından kaynaklanmıyor, aksine bu, bu gerçeklikten çıkmanın bir yolunu tasavvur etmekten aciz kalmaktan, fikrin zayıflığından ve çözüme yönelik plan geliştirme konusunda bilgi ve deneyimin azlığından kaynaklanıyor. Bu durumun insanların geneline isabet etmesi doğal bir şeydir; çünkü onlar, Allahu Teala'nın şu kavlinde geçtiği gibi acizdirler: **“Erkekler, kadınlar ve çocuklardan (gerçekten) aciz olup hiçbir çareye gücü yetmeyenler, hiçbir yol bulamayanlar müstesnadır.”** [Nisa 98] Ümmetin, sorunları ve genel tehlikeleri önceden görme, bunlar gerçekleşmeden ve daha da kötüye gitmeden uyarıda bulunma ve bunlarla yüzleşip çözümler bulmak için pratik çözümler sunma becerisine sahip yeterli sayıda adamlara sahip olmaması doğal değildir; zira bu, en üst düzey siyasi bir amel olup onlar devlet adamlarıdır.

Bu sorunlar siyasi sorunlardır ve çözümleri de, ümmetin ve güçlerinin ele alacağı amellerle ilgili siyasi planlar ve yönelimlerdir. Bu ise siyasi fakihlerin, yani birinci derecedeki siyasiler tarafından sunulan fikirleri ve planları gerektirmektedir; dolayısıyla alimler, vaizler, müftüler ve metin yorumcuları bu konuda yeterli değildir. Farklı mezheplere sahip alimlerin çokluğuna rağmen bu tarihi ve hayati sahnelerin ve gelişmelerin ortasında ve dünyada kırk yılı aşkın bir süredir tırmanan İslami uyanışın yayılmasının gölgesinde bugün ümmeti bir

uçtan bir uca saran acziyet tutumları, ümmetin birinci sorununun, ilim ve alimler eksikliği, Müslümanların birbirlerine destek olma konusundaki bağlılık eksikliği veya kayıtsızlıkları olmadığını, bilakis ne yapılacağı, Gazze'ye nasıl yardım edileceği ve Müslümanların birbirlerine nasıl destek olacağı konusunda kafa karışıklığı ve rehberlik eksikliği olduğunu teyit etmektedir. Yani sorun, İslam temelinde devlet adamları kıtlığı ya da neredeyse yokluğu, dolayısıyla şu anda Gazze'de yaşadığımız gibi sorunlara ve felaketlere yönelik doğrudan pratik çözümlerin olmamasıdır; eğer bu sorunlara, hatta arka arkaya gelen başarısızlık ve katliamlara ve herhangi bir genel soruna veya meseleye yönelik gerçek ve sorumlu bir çözüm istiyorsak, o zaman çözümler ve değişim giden yol konusundaki ilk adım, devlet adamı niteliklerine sahip siyasetler bulmaktır. Aksi takdirde tohumun hasadı olmayacak, zafer kalıcı olmayacak ve her zafer tersine dönecektir.

İslam ümmetinin boyutuna ve boşa gitmiş enerjilerine rağmen bu acizliğin veya çaresizliğin sebepleri, Hilafetin yıkıldığı dönemde ve öncesinde ümmetin içinde bulunduğu durumdan farklı değildir; zira büyük bir devlet olmasının yanı sıra İslam ümmetinin devleti olmasına rağmen, pasif ve etkisi zayıftı. Bu nedenle siyasetçi ve fakih olan Takiyuddîn Nebhani Rahimehullah, İslam ümmetinin, İslam Devleti'nin, yıkılmasından önce sorunlara çözüm bulan devlet adamlarından yoksun olduğunu vurgulamış ve İslam Devleti'nin kurulduğu günden itibaren devlet adamlarıyla dolup taşıdığını, ancak 18. yüzyılda, yönetici zihniyetin oluşumunda kıtlık yaşanmaya başladığını ve devlet adamlarının sayısının azaldığını söylemiştir. Devlet adamı ise şu şekilde tanımlanmıştır: “Yönetme zihniyetine sahip olan, devlet işlerini yönetebilen, sorunları çözebilen ve özel ve genel ilişkilerini kontrol edebilen her bir adam, İcat edici siyasi bir liderdir.” Ve şöyle ekledi; Hilafet yıkıldığında iş sadece adam kıtlığı ile sınırlı kalmadı, aksine devlet adamı yetiştiren özellikler de yok oldu ve İslam ümmeti artık yönetici zihniyetlerine sahip adamlar yetiştiremez bir hale geldi. Böylece onların ümmet içindeki varlıkları sona erdi; çünkü devlet adamı ancak fikri ve siyasi açıdan gelişmiş bir ortamda yetişebilir. Kendine göre devlet adamının öneminin, belirli hedefleri gerçekleştirmeyi hedefleyen siyasi amellerde, yani şerî hedeflerin olması dışında hiçbir kısıtlama olmaksızın icat ediciliğin serbest bırakılması ve planların şerî nâssların sınırlarını aşmaması olduğunu açıklamıştır.

Bu nedenle devlet veya siyasi adamdaki kastedilenin, olayları, siyasetleri ve planları analiz edip bunlara ilişkin görüşünü sunan kişi olmadığına dikkat etmek gerekir. Bu, siyasi ve devlet adamı için gerekli olup onun amelinin gereksinimlerindendir; ancak bu, bunu yapan kişiyi siyasi ya da devlet adamı yapmaz. Zira bu ameli, bir gazete veya araştırma merkezinde çalışan bir memur veya doğası gereği olayları anlayan ve siyasetleri analiz eden bir gözlemci yapabilir. Ancak devlet adamı, yukarıda niteliği hakkında açıklandığı gibi ideolojisinin, fıkhnın ve hedefinin gerekliliklerine göre bununla ilgili önlemler almak amacıyla gerçekliklerin hakikatini veya tehlikesini anlamak için gerçekliklere, onların analizine ve anlaşılmasına önem verir.

Bunların bugün, ümmetin en önemli sorunları ve harekete geçmesi yolunda çektiği acıların en önemli nedenleri olduğuna dair deliller veya örneklerden biri de, İslam'ın Osmanlı Devleti'nde hakim olması, onun yıkılışı tarihine kadar

şeriatın uygulanması ve o sırada içerde ve Avrupa başkentlerinde onu devirmek için yapılan planların olmasıdır. Şeriatın uygulanması, Osmanlı Devleti'nin yıkılmasını engelleyemedi; bu da sorunun veya tehlikenin başka bir yerde olduğu anlamına gelmektedir. Bu ise siyasi tefekkürün zayıf olduğu, yani düşmanların siyasetlerini analiz eden ve şerî hedefleri veya maksatları gerçekleştirecek karşı siyasetler çizen siyasilerin eksik olduğu içindir. Bunu yapanlar ise devlet adamlarıdır.

Medine'de İslam Devleti kurulduğundaki İslami topluma bakacak olursak, Peygamberimiz Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in hayatı boyunca Medine ve çevresinde hızlı ve dikkat çekici bir kalkınmanın olduğunu görürüz; bu ise sadece akide ve şerî hükümlerine bağlı değildir, bilakis öncelikle Peygamberimiz Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in siyasetine, toplumun gözetilmesi ve inşa edilmesi ile davetin hedeflerinin gerçekleştirilmesine yönelik planlarına ve aynı şekilde Sahabelere, uygulama ve gözetim konusunda şerî siyaseti öğretmesine bağlıdır. Aynı şey, Raşid Halifeler (Allah onlardan razı olsun) tarafından İslami toplumun muhafaza edilmesi, İslam'ın dünyanın çeşitli yerlerine hızla yayılması ve İslam Devleti'nin dünya çapında yükselişi için de söylenebilir. Bu ise İslam akidesi ve şeriatına dayalı toplumun enerji ve kabiliyetlerinden ve aynı şekilde aralarında önce şeriat anlayışının, sonra da onun hedeflerini gerçekleştirmek için siyasi düşünce becerisinin somutlaştığı yöneticilerin uyguladığı siyasetten kaynaklanmaktadır; zira onların siyasetleri gerçekten şerî olup yükselişleri de hızlı ve heyecan verici bir şekilde ayrıcalıklı, dahası olağanüstüydü. Nitekim onlar bunu, sadece Kur'an ve sünnetin uygulanmasından değil, Peygamberimiz Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in Kuran ve Sünneti uygulamadaki siyasetinden anlamışlardır. Bu, İrbad İbn Sariye Radiyallahu Anh'ın rivayet ettiği şu hadisten anlaşılabilir: **عَلَيْكُمْ بِسُنَّتِي وَسُنَّةِ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ مِنْ بَعْدِي** “Benim sünnetime ve benden sonra Hulefâ-i Raşidin'in sünnetine sarılın.” [Ebu Davud, Tirmizi, İbn Mace, Ahmed ve diğerlerinin rivayet ettikleri sahih bir hadistir.] Yani Sallallahu Aleyhi ve Sellem, kendisinden sonra Hulefâ-i Raşidin'in sünnetine tabi olmayı emretmektedir. Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in ardından tabi olunması gereken birinin olmadığı gibi şeriatta onun sünnetinden başka bir sünnet olmadığı bilinmektedir. Dolayısıyla onların sünneti, onların yönetimdeki yolları, yani şerî hedef veya maksatları gerçekleştirme üslupları anlamına gelmektedir. Nitekim bu husus, Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in şu kavlından daha çok anlaşılmaktadır: **وَسُنَّةُ الْخُلَفَاءِ الرَّاشِدِينَ** “Hulefâ-i Raşidin'in sünneti.” Yani “sahabenin sünneti” dememiştir. Bu da meselenin, yönetim üsluplarıyla, yani şeriatın uygulanmasıyla değil, şeriatın uygulanmasına yönelik plan ve siyasetlerle ilgili olduğuna delalet etmektedir; çünkü Halifeyi diğerlerinden ayıran şey budur. Bu nedenle şeriat, sadece şeriatın uygulanmasını değil, bilakis bunun için en ideal siyaset ve üslupların benimsenmesini de emretmektedir. Aksi takdirde cemaat, Hilafet yıkıldığında olduğu gibi ve şu anda yaşanan acziyet ve durgunluk gibi etkinliğini kaybeder.

Bundan dolayı karşıt planları hazırlamak, bunları uygulamak, ümmetin enerjisini harekete geçirmek ve çıkmazlardan kurtulmak için akidevi fikirlerin ve şeri hükümlerin varlığı ve bunların yayılması yeterli değildir. Hatta çok sayıda fakihin, düşünürün ve siyasi analistlerin varlığı da yeterli değildir; bilakis

insanların yeteneklerini harekete geçiren ve onların enerjilerini, değişim ve yakın ve uzak hedefleri gerçekleştirmek için yatırım yapan siyasetlerin çizilmesi ve önlemlerin alınması gerekmektedir. Bu da devlet adamı niteliğinde siyasileri ve bu konuda yeterliliğin gerçekleşmesini gerektirir.

Hulafa-i Raşidin'in (Allah onlardan razı olsun) üzerinde olduğu şey işte buydu; bu nedenle onların döneminde ümmet, dünyayı fethetmeyi başardığı şeylerle karakterize olmuştur. Bu da değişimin ve kalkınmanın öncülerine ve ümmeti ve liderliğini elinden tutanlara, görevin sadece İslam'ı anlamak ve onu uygulamak olmadığını, bilakis bu konuda doğru şerî siyaseti takip etmek gerektiğini açıklamaktadır. Bu, Osmanlı Devleti'nin dağıldığı sırada ümmetin içinde bulunduğu durumdan farklı olduğu gibi bir uçtan bir uca iki milyar üç yüz milyon olan ve saldırganları caydıracak veya kanlarının dökülmesine, kutsallarının çiğnenmesine ve hurumatlarının ihlal edilmesine karşı koyacak herhangi bir şey yapmaktan aciz olan bugünkü ümmetin durumundan da farklıdır; hatta Müslümanlar, hiçbir güç ve kuvvetlerinin olmamasına binaen Gazze'nin yok edilmesine ve halkının öldürülmesine ve aynı şekilde Yahudilerin Mescid-i Aksa'ya yönelik ihlallerine alışmışlardır; sanki Müslümanlardan her biri şöyle demektedir; ben ne yapabilirim ki?! Daha fazla ihlallere, yıkıma ve kan dökülmesine yol açacak hareketlerin ne faydası var ki?!

İslam, âlimlerin ve müftülerin yaygın olduğu, ümmetin kabul ettiği, ibadet edenlerin ve mücahitlerin öncülük ettiği bir ülkede uygulanmış olsa bile hedeflerini veya kalkınma olaylarını gerçekleştirmeye, zaferleri ve yükselişleri elde etmeye yönelik mücadelede İslam'ın tek başına yeterli olmadığını belirtmek gerekir. Bilakis hedefleri gerçekleştirmek ve işleri başarmak için yolları ve bu yollarda nasıl ilerleneceğini bilen nitelikli adamların da olması gerekir; bu da eşyaların, insanların, grupların, toplumların ve devletlerin gerçeklerini dikkate almayı gerektirir; böylece imkansız olduğu sanılan şeyi bile başarmada icat edici olacaklardır; işte onlar devlet adamlarıdır ve bunların başında da Peygamberimiz Sallallahu Aleyhi ve Sellem'den sonra Ebu Bekir Sıddık ve Ömer ibn Hattab Radiyallahu Anhuma gelmektedir. Tıpkı şu hadiste geçtiği gibi: **“Benden sonra gelenlerden Ebu Bekir ve Ömer'e uyun.”** [Huzeyfe bin Yeman'dan rivayet edilen Hasen hadis olup Tirmizi, İbn Mace, Ahmed ve diğerleri tahric etmiştir.] Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in ardından bu ikisinden, yönetim ve gözetim dışında neyi örnek alabiliriz ki; zira her ikisi de Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in ardından sadece yönetici ve Halifeler olarak yaşamışlardır.

أَوَلَا يَرَوْنَ أَنَّهُمْ يُفْتَنُونَ فِي كُلِّ عَامٍ مَرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ وَلَا هُمْ يَذَكَّرُونَ

“Onlar, her yıl bir veya iki kez (çeşitli belâlarla) imtihan edildiklerini görmüyorlar mı? Sonra da ne tevbe ediyorlar ne de ibret alıyorlar.” [Tevbe

126]

Hizb-ut Tahrir Merkezi Medya Ofisi İçin Yazan

Dr. Mahmud Abdulhâdî